

Η Βιβλιοθήκη ΙΚΜΖ του BTU στο Cottbus

Αγνή Στ. Σιούλα

Βιβλιοθηκονόμος, Msc BA-HR

T.E.I. Σερρών

e-mail: sioulalib@teiser.gr

Η πόλη

Το Cottbus είναι μια πόλη 120.000 κατοίκων περίπου, ανήκει στο ομόσπονδο κρατίδιο του Βρανδεμβούργου και βρίσκεται 125 χλμ. νοτιοανατολικά του Βερολίνου κοντά στον ποταμό Spree. Το Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βρανδεμβούργου (BTU) εδράζεται λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη και έχει να επιδείξει ένα από τα πιο όμορφα και μοντέρνα κτήρια βιβλιοθηκών στην Ευρώπη.

Το κτήριο του ΙΚΖΜ

Το κτήριο του Κέντρου Πληροφόρησης Επικοινωνίας και Μέσων ΙΚΖΜ στεγάζει τη Βιβλιοθήκη του Τεχνικού Πανεπιστημίου του Βρανδεμβούργου στο Cottbus και θεωρείται ως ένα από τα πιο πρωτοποριακά και σύγχρονα κτήρια βιβλιοθηκών. Ο σχεδιασμός του ξεκίνησε το 1992 και η κατασκευή του ολοκληρώθηκε το 2005.

Ενώ τα νεότερα κτήρια των περισσότερων βιβλιοθηκών της ευρύτερης περιοχής του Βερολίνου παραπέμπουν στο σύγχρονο βιομηχανικό ντιζάιν, το κτήριο του ΙΚΜΖ με κυρίαρχη τη μινιμαλιστική αισθητική προβάλλει δυναμικά στο φυσικό περιβάλλον του πανεπιστημίου του Cottbus με καμπύλες φόρμες που εστιάζουν στην αισθητική της «απόλυτης διαφάνειας». Η κάτοψη του κτηρίου θυμίζει λουλούδι ή πεταλούδα. Το ΙΚΜΖ είναι ένα κτήριο χωρίς μπροστινή ή πίσω πλευρά, που αποτελεί σχεδιαστική έκπληξη με αναφορές σε γλυπτικές φόρμες. Υποδέχεται το φυσικό φως στο εσωτερικό του χάρη στα δομικά υλικά που χρησιμοποιήθηκαν, δημιουργώντας έτσι θετική ενέργεια που ζωντανεύει τους όγκους και το σχήμα των επίπλων. Το 42% του όγκου της "πρόσοψης" είναι σιδηροσκυρόδεμα, ενώ το 48% γυαλί. Το περίβλημα του κελύφους είναι υαλωμένο και λειτουργεί μονωτικά (θερμοπροστασία, ηχοπροστασία, ηλιοπροστασία).

Το κελύφος του μοιάζει να είναι εξ ολοκλήρου από γυαλί, το οποίο έχει στην επιφάνειά του τυπωμένα λογότυπα και μοτίβα με την τεχνική της μεταξοτυπίας (silk-screen printing). Η πρωτοποριακή χρήση των υαλοπινάκων δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο μινιμαλιστικό σχήμα του κτηρίου, ενώ οι όγκοι του παραπέμπουν σε μian αρτίστικη και ανατρεπτική αισθητική.

Οι όροφοι στηρίζονται σε δύο κεντρικούς πύργους, γύρω από τους οποίους αναπτύχθηκε το υπόλοιπο κτήριο με ύψος 32 μέτρα, 10 πατώματα (τα 2 από αυτά υπόγεια) και ωφέλιμο χώρο 7.630 τμ.

Αξιοσημείωτη και πρωτοπόρα εφαρμογή, που αξίζει να αναφερθεί, είναι το σύστημα πυρασφάλειας, που όταν ανιχνευτεί φωτιά, το σύστημα πυρόσβεσης διαχέει στο χώρο ομίχλη. Έτσι πέρα από τους προφανείς λόγους αποφυγής της ολικής καταστροφής βιβλίων, θεωρείται ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος πυρασφάλειας, γιατί ανεβάζοντας τη μέση υγρασία του χώρου, εμποδίζει τη φωτιά να αναπτυχθεί εν τη γενέσει της.

Εσωτερικό ντιζάιν

Στο εσωτερικό οι αίθουσες των ορόφων είναι ανοιχτές στο μάτι του επισκέπτη, χωρίς δομικά εμπόδια, λουσμένες με φυσικό φως που εισβάλει μέσα από τους γυάλινους εξωτερικούς τοίχους. Οι ανοιχτοί χώροι με την κυριαρχία των έντονων χρωμάτων των επίπλων γοητεύει εξίσου με τη διαύγεια και τη διαφάνεια της εξωτερικής όψης του κτηρίου. Υπάρχει έτσι μια ελκυστική αντιπαράθεση, ανάμεσα στο μινιμαλιστικό σχήμα και τα δομικά υλικά του κελύφους και στην αρτίστικη πλουραλιστική αισθητική των έντονων χρωμάτων του εσωτερικού. Τα έντονα χρώματα των επίπλων στους περισσότερους ορόφους προεκτείνονται και στους λίγους εσωτερικούς τοίχους, στις οροφές και στα πατώματα, με αποτέλεσμα ο επισκέπτης να περπατά σε μια βιβλιοθήκη, όπου οι τοίχοι είναι καλυμμένοι από έντονο μωβ και το δάπεδο είναι πράσινο.

Κυρίαρχο δομικό συστατικό είναι η εσωτερική σκάλα που συνδέει τους ορόφους. Μια σκάλα, που ως δίχρωμος κοχλίας, στις αποχρώσεις του μωβ και του πράσινου μοιάζει σαν εξώκοσμο λουλούδι που φύεται και ανθεί σε ένα φουτουριστικό περιβάλλον.

Το στυλ των επίπλων καθορίζεται από μια σταθερή προτίμηση στις φουτουριστικές φόρμες και στα ζωηρά χρώματα (κίτρινο, πράσινο, μωβ, ροζ, κόκκινο, μπλε) που υποδεικνύουν προσήλωση στην ποπ αισθητική. Ο κάθε όροφος βέβαια διαφοροποιείται ώστε να μην υπάρχει ομοιογένεια, αλλά η ανατρεπτική αισθητική είναι κοινός τόπος. Εντύπωση δημιουργούν οι καρέκλες του πληροφοριακού τμήματος, που παραπέμπουν σε εικαστικό μετασχηματισμό της τουλίπας. Οι χώροι και τα έπιπλα έχουν έντονη κομψότητα συνυφασμένη με την άνεση, την εργονομία και τη χρηστικότητα.

Οι αρχιτέκτονες

Το ΙΚΖΜ σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το αρχιτεκτονικό γραφείο Herzog & de Meuron (HdeM), που ιδρύθηκε στη Βασιλεία της Ελβετίας το 1978. Οι ιδρυτές Jacques Herzog και Pierre de Meuron σπούδασαν στο Swiss Federal Institute of Technology (ETH) στη Ζυρίχη

και έως σήμερα έχουν δημιουργήσει πολλά και ιδιαίτερης αισθητικής και φήμης έργα, όπως το Εθνικό Ολυμπιακό Στάδιο του Πεκίνου, το Allianz Arena Στάδιο Ποδοσφαίρου στο Μόναχο, το Walker Art Centre Expansion στη Μιννεάπολη, το Forum Building στη Βαρκελώνη και τη Φιλαρμονική Σκηνή στο Αμβούργο. Φαίνεται όμως πως κέρδισαν τη διεθνή αναγνώριση, όταν μετέτρεψαν το σταθμό παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος του Bankside σε αυτό που είναι σήμερα η Tate Modern Gallery στο Λονδίνο. Το 2001 τους απονεμήθηκε το βραβείο Pritzker για τη συνεισφορά τους στην αρχιτεκτονική.

Τα πρώιμα έργα του HdM θεωρούνται κομμάτια του Ρεντουκτιβισμού (Reductivism, κινήματος τέχνης που ξεκίνησε στη δεκαετία του 1950 και δίνει έμφαση στην ακραία απλοποίηση της μορφής και του χρώματος) και καταχωρήθηκαν στο ίδιο επίπεδο με τη μινιμαλιστική τέχνη του Donald Judd. Εντούτοις, οι πρόσφατες εργασίες τους για την Prada στο Τόκιο, το Φόρουμ της Βαρκελώνης και το Εθνικό Ολυμπιακό Στάδιο του Πεκίνου, προβάλλουν μια διαφορετική στάση και οπτική.

Ο Jacques Herzog και ο Pierre de Meuron είναι από το 1994 επισκέπτες καθηγητές στη Σχολή Σχεδίου του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ και από το 1999 καθηγητές στο ΕΤΗ της Ζυρίχης.

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης Επικοινωνίας και Μέσων

Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί παράλληλα και συσχετίζεται με το Multimedia Centre, το Computing Centre και το Data Processing Centre που όλα μαζί αποτελούν το ΙΚΖΜ (Κέντρο Πληροφόρησης, Επικοινωνίας και Μέσων). Έτσι η επιστημονική βιβλιογραφία, η διάχυση πληροφοριών και η ελεύθερη πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης υποστηρίζονται από τη δομή και την ανάπτυξη των παράλληλων υπηρεσιών του Κέντρου ΙΚΖΜ. Οι σύγχρονες υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης είναι συνυφασμένες με τις πρακτικές του e-learning και εξυπηρετούν τα διδακτικά μέσα και την τεχνολογία της εκπαίδευσης. Ενώ μέσα στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης, εκτός των παραδοσιακών, είναι η παραγωγή ψηφιακών μέσων και η συμβουλευτική υποστήριξη του προσωπικού και των φοιτητών. Παράλληλα το Multimedia Centre παράγει και δημοσιεύει υλικό, ασχολείται με εφαρμογές και παρουσιάσεις ιστού, εκπαιδεύει τους χρήστες στις τεχνικές των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, ασχολείται με το μάνατζμεντ της καινοτομίας και εφοδιάζει τη Βιβλιοθήκη με multimedia. Το Computing Centre ασχολείται με τις υπολογιστικές εφαρμογές και συστήματα, ενώ το Data Processing Centre με τη διαχείριση και διοίκηση της πληροφορίας.

Δομή και ανάπτυξη των υπηρεσιών

Στο ισόγειο και στα δύο υπόγεια του κτηρίου αναπτύσσεται η πρώτη ειδική συλλογή της Βιβλιοθήκης που ειδικεύεται στις ανθρωπιστικές επιστήμες, στα οικονομικά και στη νομική επιστήμη. Στον πρώτο και δεύτερο όροφο στεγάζεται το Κέντρο Multimedia, στον τρίτο και

τέταρτο όροφο η δεύτερη συλλογή που αφορά την αρχιτεκτονική, τη μηχανική αστικών χώρων και την τεχνολογία. Στον πέμπτο και έκτο όροφο υπάρχει η συλλογή για τις φυσικές, θετικές και εφαρμοσμένες επιστήμες, το περιβάλλον, τα μαθηματικά και τις επιστήμες των υπολογιστών. Ενώ στον έβδομο όροφο στεγάζεται η διοίκηση και τα γραφεία του προσωπικού.

Η Βιβλιοθήκη και οι υπηρεσίες της

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία για το 2008, η συλλογή της Βιβλιοθήκης ξεπερνούσε τα 870.000 μέσα και περιλάμβανε περίπου 580.000 μονογραφίες. Οι συνδρομές σε έντυπα περιοδικά ήταν 899 και σε ηλεκτρονικά σχεδόν 21.000 τίτλοι. Ενώ η Βιβλιοθήκη μέσω του πανεπιστημίου είχε συνδρομή σε 188 βάσεις on-line ή σε CD-ROM.

Πέραν όλων των γνωστών τεχνολογιών που χρησιμοποιεί κάθε σύγχρονη ευρωπαϊκή βιβλιοθήκη σήμερα, η εν λόγω Βιβλιοθήκη εισήγαγε – όπως και οι περισσότερες βιβλιοθήκες της Γερμανίας- την τεχνολογία του RFID (ακρωνύμιο του Radio Frequency IDentification). Η μετάφραση του όρου στα ελληνικά είναι «ταυτοποίηση μέσω ραδιοσυχνοτήτων», με την οποία αντικατέστησε τη πρόσφατη τεχνολογία του barcode.

Το RFID αποτελεί την πλέον σύγχρονη - όσον αφορά στην εφαρμογή της - τεχνολογία ηλεκτρονικής ταυτοποίησης. Στηρίζεται στη χρήση ραδιοκυμάτων και επιτρέπει την αυτόματη αναγνώριση αντικειμένων τα οποία φέρουν RFID tags (ετικέτες που ενσωματώνουν μικροεπεξεργαστή και κεραία) και μπορούν να ανιχνευθούν αυτόματα από σταθερούς ή φορητούς αναγνώστες (readers), χωρίς να είναι απαραίτητη η σάρωση του κάθε αντικειμένου ξεχωριστά. Οι εφαρμογές του στις βιβλιοθήκες αφορούν στην ελαχιστοποίηση του χρόνου δανεισμού και επιστροφής, ελέγχου και αποδέσμευσης του μέσου (έντυπο ή ηλεκτρονικό) και κυρίως στην αυτόματη καταγραφή των μέσων που διαθέτει μια βιβλιοθήκη.

Η Βιβλιοθήκη του IKMZ προσφέρει τις υπηρεσίες της στους 5.000 περίπου φοιτητές και στους 1.000 καθηγητές και υπαλλήλους του Τεχνικού Πανεπιστημίου του BTU. Οι υπηρεσίες της για τους εσωτερικούς χρήστες προσφέρονται δωρεάν, ενώ για τους εξωτερικούς – άτομα με επιστημονικά ενδιαφέροντα από την ευρύτερη περιοχή - με μια μικρή ετήσια συνδρομή.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι η Βιβλιοθήκη έχει βραβευτεί ως η καλύτερη βιβλιοθήκη της Γερμανίας για το έτος 2006.

Περισσότερες πληροφορίες για τη Βιβλιοθήκη μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της:

<http://www.tu-cottbus.de/einrichtungen/de/ikmz/>

